

Sygn. akt II CSK 560/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta P.
przeciwko M. C., H. M., K. M., D. M., B. W. i A. Spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością w S.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 lutego 2017 r.,
na skutek skarg kasacyjnych pozwanych B. W. i M. C.
od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 18 grudnia 2015 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych;**
- 2) zasądza solidarnie od pozwanych B. W. i M. C. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w P., uwzględniając powództwo Skarbu Państwa Prezydenta Miasta P. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, wpisał w dziale II określonej księgi wieczystej prawo własności na rzecz Skarbu Państwa w całości, wykreślając jednocześnie wpis prawa własności dokonany na rzecz: M. C. w udziale 4161/10000 i B. W. w udziale 4161/10000, właściciela osiemnastu szczegółowo opisanych lokali wraz z określonymi udziałami we współwłasności oraz wykreślił wpisy prawa własności w dziale II wskazanych w sentencji osiemnastu ksiąg wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w P. i zamknął powyższe księgi.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację pozwanych B. W. i M. C..

Sądy ustaliły między innymi, że przedmiotowa nieruchomości przeszła na własność Skarbu Państwa na podstawie art. 3 ust. 1 pkt A ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu ma własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz.U. Nr 3, poz. 17 - dalej: „ustawa nacjonalizacyjna”), co zostało stwierdzone orzeczeniem Ministra Przemysłu Rolnego i Spożywczego z dnia 17 sierpnia 1951r. ogłoszonym w Monitorze Polskim z dnia 22 listopada 1951 r. Orzeczenie to, podobnie jak inne z nim związane decyzje administracyjne, nie zostało skutecznie podważone, a zatem Sądy są nim związane. Okoliczność, że Skarb Państwa nie został ujawniony w księdze wieczystej, mimo przejścia własności nieruchomości na jego rzecz w wyniku prawidłowo przeprowadzonej i nie podważonej nacjonalizacji przedsiębiorstwa, do którego należała, nie stanowi, zdaniem Sądów, podstawy do uznania, iż orzeczenie z dnia 17 sierpnia 1951 r. stało się bezprzedmiotowe. Stanowi ono nadal podstawę nabycia własności nieruchomości przez Skarb Państwa, który powinien figurować jako właściciel w księdze wieczystej zamiast błędnie wpisanych pozwanych, których nie chroni rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych, ponieważ w chwili nabywania nieruchomości wiedzieli, że toczy się postępowanie w sprawie wpisu do księgi wieczystej prawa własności na rzecz Skarbu Państwa na podstawie ustawy nacjonalizacyjnej.

Skargi kasacyjne od powyższego wyroku wnieśli pozwani M. C. i B. W. wskazując, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych i potrzebę ustalenia jednolitej linii orzecznictwa.

Zdaniem skarżących w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, czy decyzja nacjonalizacyjna wydana w oparciu o przepisy ustawy niezgodnej z obecnie obowiązującą konstytucją, może stanowić podstawę ujawnienia prawa własności Skarbu Państwa w sytuacji, gdy przez okres ponad 60 lat od jej wydania Skarb Państwa swoich praw nie ujawnił, a cel dla którego decyzja nacjonalizacyjna została wydana nie istnieje.

W ocenie skarżących w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba ustalenia jednolitej linii orzecznictwa, w jaki sposób powinny postępować sądy powszechne, jeśli w toku procesu o ustalenie zostanie udowodnione ponad wszelką wątpliwość, że przedsiębiorstwo nie przechodziło na własność Państwa w oparciu o ustawę o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, a jednocześnie w obrocie prawnym pozostaje wydana w czasach stalinowskich decyzja administracyjna o przejęciu na własność Państwa określonego przedsiębiorstwa.

Skarżący wskazali także, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba dokonania wykładni art. 2 § 3 k.p.c., polegającej na określeniu granic związania sądu powszechnego ostateczną decyzją administracyjną o przejęciu na własność Państwa przedsiębiorstwa, jeżeli w toku postępowania sądowego ujawnione zostanie rażące naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie trybu przejmowania na własność Państwa przedsiębiorstw, a w postępowaniu administracyjnym nie stwierdzono nieważności decyzji o przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa.

Zdaniem skarżących w sprawie istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa, a mianowicie art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez dokonanie jego interpretacji i ustalenie, czy decyzja nacjonalizacyjna pozbawiająca właściciela prawa własności może być podstawą ujawnienia w księgach wieczystych prawa własności Skarbu Państwa w trybie art. 10 ustawy

o księgach wieczystych i hipotece, w sytuacji, gdy po administracyjnym wykonaniu decyzji nacjonalizacyjnej i pozbawieniu właściciela posiadania nieruchomości prawomocnymi orzeczeniami sądu i organu administracji posiadanie nieruchomości zostało przywrócone na rzecz właściciela, a właściciel pozostawał w chwili przywrócenia posiadania wpisany do księgi wieczystej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z jednolitym i utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powinien w wyodrębnionym wywodzie prawnym przedstawić występujące w sprawie zagadnienie prawne przez jego odpowiednie sformułowanie jako abstrakcyjnego pytania dotyczącego określonego problemu prawnego, wskazać przepis prawa, na tle którego powstało, przedstawić w pogłębionym wywodzie prawnym kontrowersję i rozbieżne oceny prawne, jakie zagadnienie to wywołuje oraz wykazać, że mają one poważny charakter, a mimo to nie zostały jeszcze rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy, choć jest to konieczne nie tylko w celu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz także rozwoju judykatury. Niezbędne jest zatem wykazanie, że w sprawie wystąpiło poważne i istotne dla praktyki orzeczniczej oraz nowe i jeszcze nie rozstrzygnięte zagadnienie prawne (porównaj między innymi postanowienia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ.). Natomiast w razie powołania się na potrzebę wykładni przepisu prawa, skarżący powinien wskazać przepis wymagający wykładni, określić jej konieczny zakres, przedstawić w pogłębionym wywodzie prawnym wątpliwości interpretacyjne jakie przepis ten budzi i wykazać, że mają one poważny charakter wymagający zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w celu ujednolicenia orzecznictwa sądowego lub przedstawić rozbieżne orzeczenia sądowe powstałe w wyniku dokonania różnej wykładni określonego przepisu, dokonać ich analizy i wykazać, że rozbieżność wynika z różnej wykładni tego przepisu (porównaj między innymi postanowienia z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ.).

Skarżący nie wykazali, że w sprawie występują tak rozumiane istotne zagadnienia prawne lub potrzeba wykładni przepisów prawa.

Przed wszystkim należy podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż nie można mówić o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i jednocześnie - wykorzystując ten sam przepis prawa oraz problem prawny - powoływać się na występowanie rozbieżności interpretacyjnych w orzecznictwie sądowym, jak czynią skarżący w drugim i trzecim pytaniu. Jeżeli bowiem Sąd Najwyższy ma rozstrzygnąć "nowe" zagadnienie prawne, oznacza to, że na tle przepisu stanowiącego podstawę tego zagadnienia nie ujawniły się jeszcze rozbieżności w orzecznictwie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r., III SK 39/12, LEX nr 1482415).

Skarżący nie wykazali, że w sprawie występują wskazane przez nich zagadnienia prawne. Dwa pierwsze pytania postawione zostały bez wskazania jakichkolwiek przepisów prawa, na tle których powstały, a dodatkowo drugie w oderwaniu od ustalonego w sprawie stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 389¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący nie wskazali jakichkolwiek kontrowersji ani rozbieżnych ocen prawnych powstałych na tle przedstawionych zagadnień, jak również nie wykazali ich poważnego, istotnego i uniwersalnego charakteru oraz konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Pominęli, że Sąd Najwyższy wielokrotnie już wypowiadał się w tych kwestiach, podobnie jak i Trybunał Konstytucyjny oraz Naczelny Sąd Administracyjny (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2003 r. III CKN 1492/00, z dnia 24 października 2003r. III CK 36/02, z dnia 12 stycznia 2005 r. I CK 402/04, z dnia 23 lipca 2015r. I CSK 976/14 i postanowienie z dnia 20 lutego 2014 r. III CSK 63/13 oraz uchwały z dnia 9 października 2007r. III CZP 46/07, OSNC 2008/3/30 i z dnia 18 maja 2011 r. III CZP 21/11, a także postanowienie TK z dnia 28 listopada 2001 r. SK 5/01, OTK 2001/8/266 i wyrok NSA w Warszawie z dnia 9 lutego 2001 r. IV SA 2654/98). Przedstawione pytania nie są zagadnieniami prawnymi, lecz w istocie pytaniami o trafność stanowiska Sądu Okręgowego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, co niewątpliwie nie stanowi zagadnienia prawnego, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarżący nie przedstawili także żadnych orzeczeń wskazujących na rozbieżności w wykładni prawa, powołali się jedynie na orzeczenie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości Nr 28342/95, jednak bez wskazania stanowiska w nim zajętego oraz bez przeprowadzenia jego analizy. Nie wyjaśnili, na czym, ich zdaniem, polegają rozbieżności w orzecznictwie, jaki jest ich zakres i jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy mogłoby mieć ewentualne zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy w tej kwestii.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw

l.n